

EXPLORADOR SOCIAL
S, A L L O S S I E R P
O E M A !

1r d'ESO - Curs 2025-2026

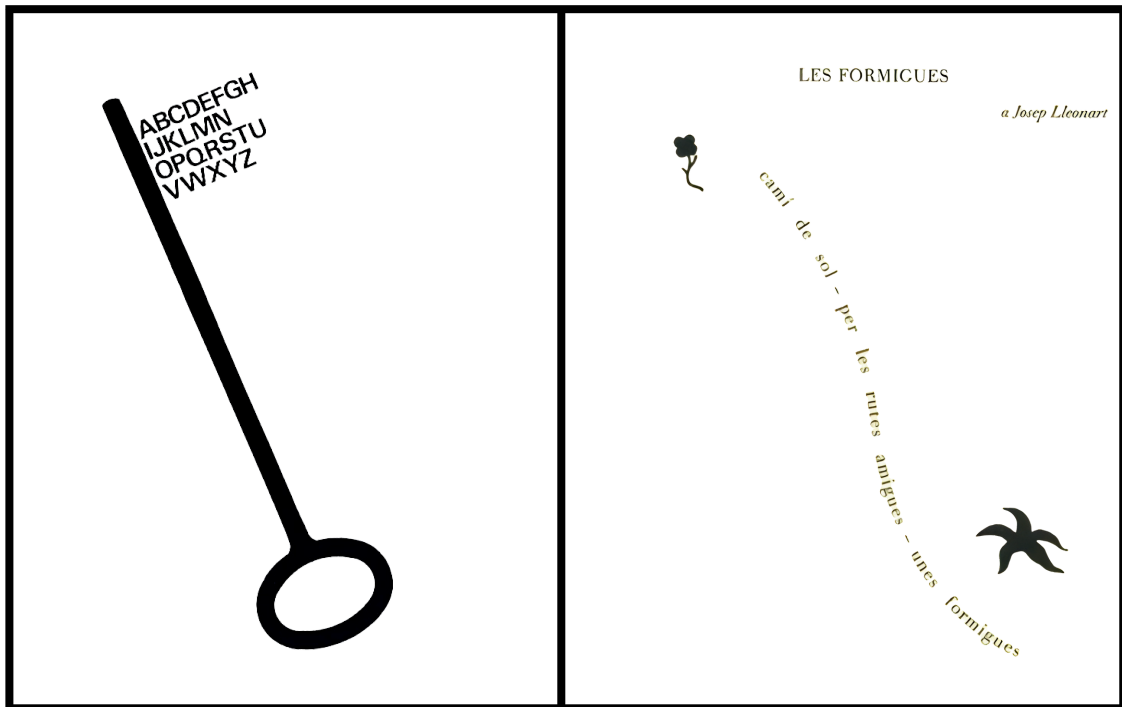
Departament de Català

**AQUEST
DOSSIER
ES DE:**

LA POESIA VISUAL

1

Crea el teu propi poema visual. Per poder-ho fer bé, segueix les següents passes:

a) Tria una vocal que no sigui la A. _____

b) Escriu totes les paraules que coneguis que incloguin aquesta vocal. Com més paraules escriguis ara, més fàcil serà escriure el poema visual.

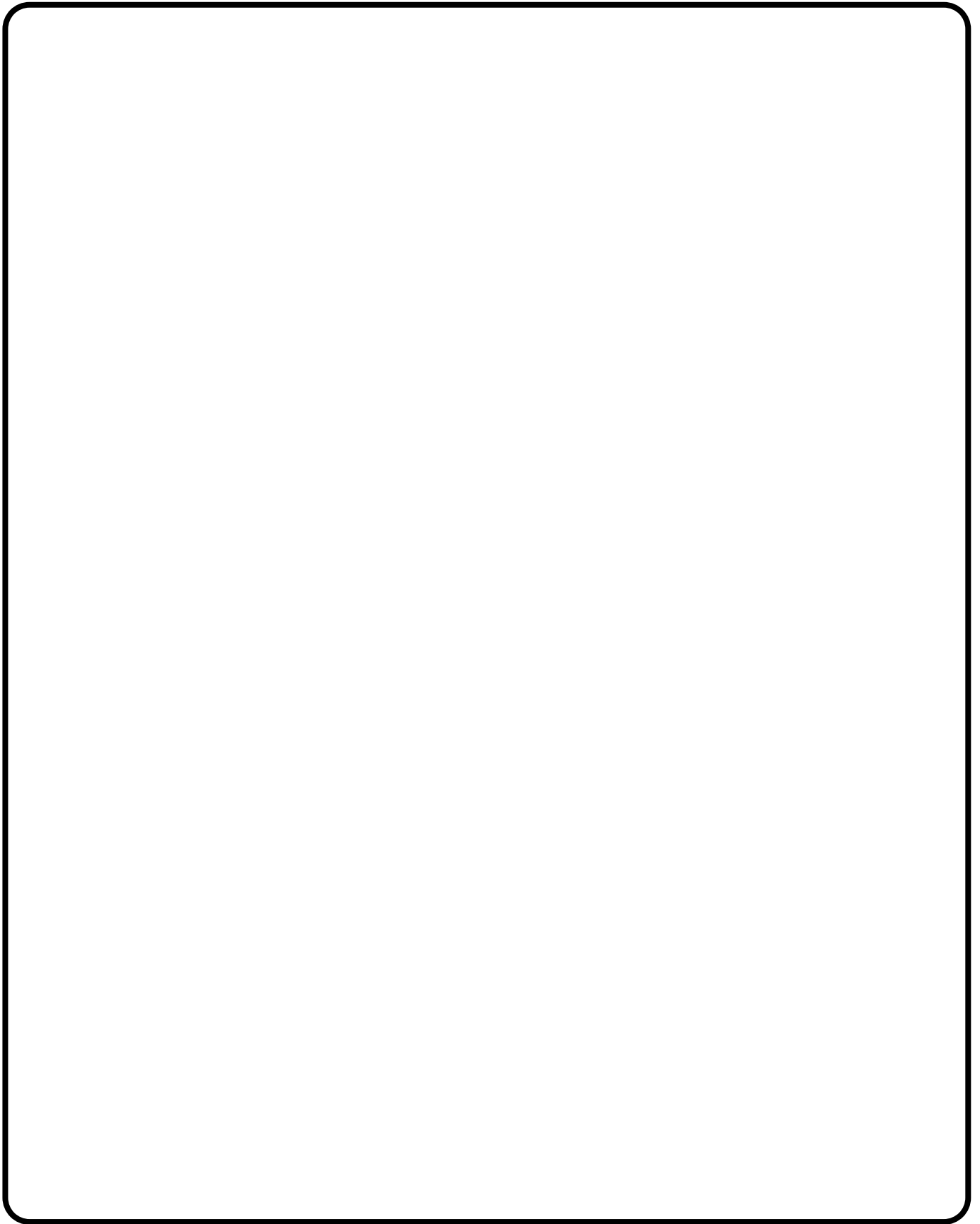

---

c) Ara fes el dibuix de la vocal amb llapis i després ves escrivint frases amb les paraules que has escrit abans en el perfil de la vocal dibuixada.

LES LLETRES

Hi ha lletres que quan les escrivim a mà, en un full de retxes o quadres, sobresurten per damunt o per davall de les línies. Són les lletres: f, g, h, j, l, k, q, p, b, i

2

Escriu paraules usant només les lletres que no sobresurten: a, c, e, m, n o, r, s, u, v, w, x, z

---

3

Escriu una frase usant paraules de l'exercici anterior.

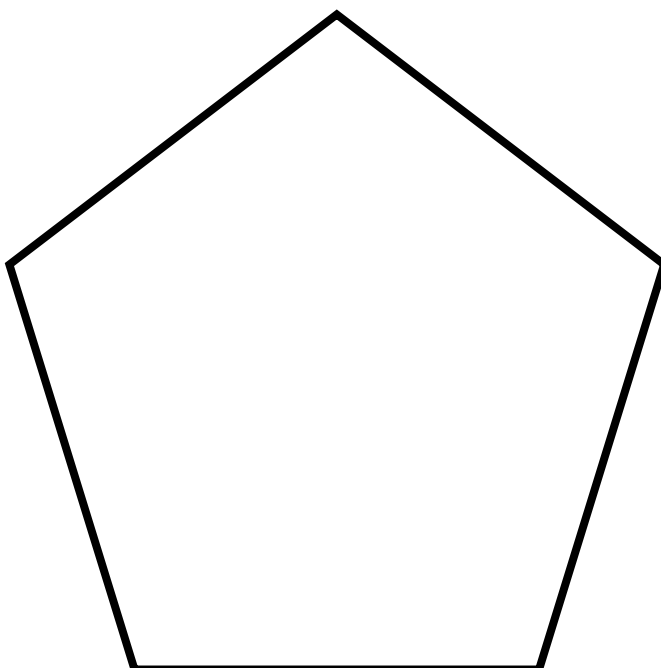

LES DESCRIPCIONS

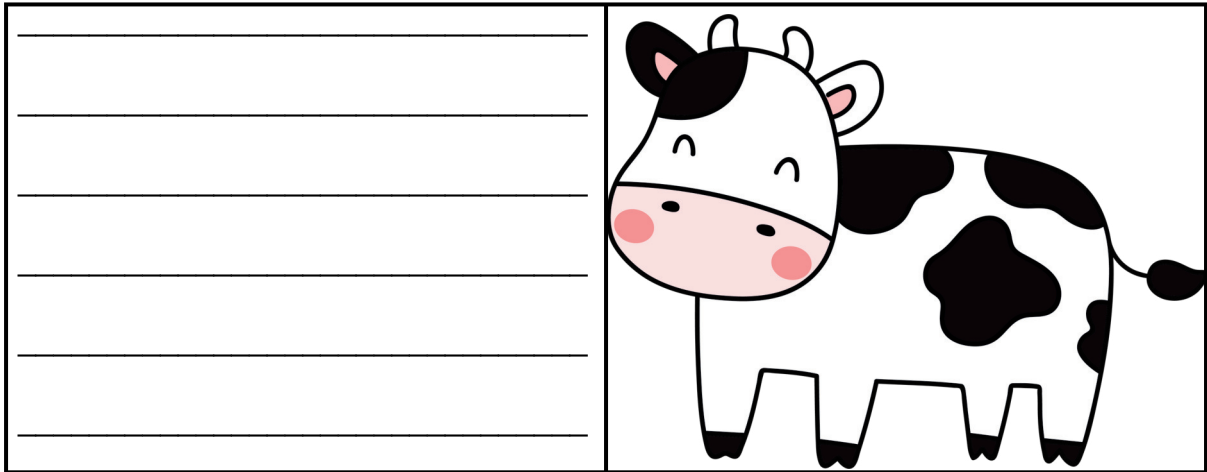
4

Pensa en la teva millor amiga o amic. Escriu dins aquesta figura geomètrica el que t'agrada més d'ella o ell. Has d'omplir tot l'espai de la figura.

5

Descriu amb dues frases el dibuix que tens a continuació:

6

Tria un dels següents temes i escriu un poema de com ho fas:

fer el llit

menjar un gelat

fer un pa amb oli

nedar

anar en bici

fer una abraçada

Les **ENDEVINALLES** també són una manera divertida de fer poesia

7

Resol les següents endevinalles:

Tinc dues cames i mai no camino,
sense genolls, però sempre m'inclino.
Sóc de roba i et segueixo arreu,
si em cordes bé, no caic del teu peu.

SOLUCIÓ:

_____

Duc dins el cos un riu silenciós,
quan et toco, neix traç harmoniós.
Sense veu, explico històries i mapes,
i amb la punta signo secrets i paraules.
— Qui sóc?

SOLUCIÓ:

_____

Endevina, endevinalla,
quin animal pon a la palla?

SOLUCIÓ:

_____

Blanca per dins, verda per fora;
si vols que t'ho digui, espera.

SOLUCIÓ:

_____

Una capseta blanca
que quan se romp
ja no se tanca.

SOLUCIÓ:

_____

8

Escriu una endevinalla:

EXPLORADOR
SALTA EL POEMA!

Llegeix el poema de la pàgina 25 del llibre. Quin fenomen meteorològic es descriu?

9

10

Llegeix el següent poema molt atentament. Subratlla les paraules que no entenguis. Endevina què està descrivint:

Les flames dansen com bèsties desfermades,
el bosc es trenca en crits de fusta ardent,
el fum tenyeix de gris les matinades,
el vent s'enduu l'alè del foc vivent.
Sota la cendra, la terra resta muda,
i el cel vermell ressona en por i ajuda.

SOLUCIÓ:

NARRACIONS

EXPLORADOR
S'AL·LIT
TEM!
11

Pàgina 26 del llibre. Llegeix l'activitat 1.

11

Quin conte t'han explicat moltes vegades i saps gairebé de memòria? Escriu-ne el títol.

Fes un resum amb només 3 frases del conte anterior.

COMPARACIONS I METÀFORES

La **comparació** és una estructura lingüística mitjançant la qual establim una semblança entre dos elements de la realitat que s'assemblen.

Per fer comparacions es fan servir els **recursos** següents:

- com (igualtat)
- tan ... com (igualtat)
- més... que (superioritat)
- menys ... que (inferioritat)

Exemples:

***Mon cor estima un arbre! Més vell que l'olivera
més poderós que el roure, més verd que el taronger.***

CANVIAM PARAULES

EXPLORADOR
S'AL·LIT
POEMA!

Llegim el poema de la pàgina 33.

14

Escriu els adjectius d'aquest poema:

EXPLORADOR
S'AL·LIT
POEMA!

Si canviàssim aquests adjectius per uns altres, canviaria el significat del poema?

15

Prova-ho amb la primera estrofa del poema de la pàgina 33 del llibre:

COM ET SENTS QUAN...?

EXPLORADOR
S'AL·LIT
POEMA!

16

Ves a la pàgina 38 del llibre i llegeix el poema de l'exercici 2, en què el poeta descriu com se sent quan vola. Ara pensa en una cosa que et fa sentir bé: menjar el teu menjar preferit, estar a punt d'adormir-te, una abraçada a un familiar, jugar amb la teva mascota... I escriu-ne un poema:

LES PARAULES TENEN FAMÍLIES

Les paraules es poden agrupar en camps semàntics, que són grans conjunts de mots de diverses categories gramaticals que, tot i designar conceptes diferents, pertanyen a una mateixa àrea de la nostra experiència. Per exemple, el camp semàntic del mar inclou tots els mots que hi estan relacionats.

17

Escriu totes les paraules que se t'occorrin del camp semàntic de la mar:

Llegeix el poema de l'exercici 1 de la pàgina 42.

Quan l'espàtula rema,
la forquilla sotsobra el
ganivet busseja i la
cullera flota.

Copia els substantius que apareixen al poema:

Aquests substantius pertanyen tots al mateix camp semàntic. A quin?

Copia els verbs que apareixen al poema:

A quin camp semàntic pertanyen aquests verbs?

Llegeix el poema de la pàgina 45. A quin camp semàntic corresponen totes les paraules?

20

Tria un camp semàntic que t'agradi i escriu totes les paraules que se t'ocorrin formant un poema.

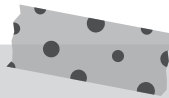

Les paraules tenen **categories gramaticals**.

Per exemple, les paraules poden ser substantius, verbs, adjectius, preposicions...

Per convertir un substantiu en verb, a vegades hem de fer canvis. Els verbs tenen diferents formes, la forma amb què apareixen al diccionari és l'infinitiu. Els infinitius acaben sempre en: **-ar, -er, -re, -ir**.

Llegeix la següent graella i mira com es transforma un substantiu en verb:

SUBSTANTIU	VERB
neteja	netejar
dormidor	dormir
tòxic	intoxicar
salt	saltar
hivern	hivernar

21

Crea tu els verbs dels següents substantius:

SUBSTANTIU	VERB
orde	
felicitat	
alegria	
suavitat	
dolçor	

22

Ara farem un joc, que consisteix a inventar-nos paraules. Els següents substantius no tenen cap verb que sigui correcte en català, per tant, has de fer de creador de paraules i inventar un verb per a aquests mots:

SUBSTANTIU	VERB INVENTAT
bolígraf	
tassa	
xocolata	
llibre	
cadira	

23

I també podem inventar-nos adjectius a partir de substantius. Exemple: fred - fredolíc.

SUBSTANTIU	ADJECTIU
cadira	
llibre	
poema	
escriptor	
lletra	

LES FRASES TENEN UN ORDRE

L'ordre habitual d'una frase en català és:

subjecte + verb + complements

Exemple: En Pep i n'Aina llegeixen un llibre d'aventures.

La meva amiga viu en una casa antiga.

24

Ordena les següents frases seguint l'ordre habitual:
a la piscina aniran demà N'Emma i na Marta.

_____

en un poble de muntanya En Josep viu.

_____

s'ha espanyat L'ordinador el temps de classe.

_____

neteja El teu germà sempre els vidres de les finestres.

_____

A vegades, per crear misteri o per fer que els versos rimin, podem posar el subjecte darrere de tot de les frases.

Exemple: Agafa el ca, en Tomàs,
per anar a passejar
abans que se fongui el glaç
i poder preparar el sopar.

25

Escriu una frase posant el subjecte darrere de tot.

**EXPLORADOR
S'AL·LIT
POEMA!**

A la pàgina 57 trobam un poema que té la darrera paraula de cada vers escrita a mitges. Les podries escriure senceres?

26

1- _____

2- _____

3- _____

4- _____

5- _____

6- _____

7- _____

8- _____

9- _____

10- _____

11- _____

12- _____

13- _____

14- _____

27

Les paraules de la següent frase estan escrites a l'inrevés. Escriu-les bé i desxifra el missatge.

Sne merabort la ritros ed alochsel rep
ranereb a asac avet.

28

Ara, per poder entendre el següent missatge, cal que l'escriguis separant les paraules:

**USHEUPREGUNTATMAICOMESPOSSIBLEQUE
EXISTEIXINPROGRAMESINFORMATICS**

Una altra manera de fer missatges xifrats és usar la

Clau del "MURCIELAGO"

Les lletres de la paraula MURCIELAGO són substituïdes per números.

M	U	R	C	I	E	L	A	G	O
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

29

Desxifra aquest missatge usant la clau "MURCIELAGO":

Q15D50 7V14 7 65S Q17T25.

30

Inventa't un missatge xifrat amb la clau "murcielago" i dona'l a un company de classe perquè el desxifri. Missatge xifrat:

Missatge desxifrat:

Per jugar amb les paraules podem usar les paraules que vulguem o bé usar les paraules que trobam escrites en un missatge concret.

A la pàgina 58 del llibre, hi ha un poema, el de l'exercici 2, que ha usat les paraules que apareixen en una etiqueta de roba.

31

Fes un poema usant només les paraules de la següent norma de centre:

Normativa d'aliments i begudes

És important de recordar-vos que només es pot menjar a les hores del pati. Podeu beure aigua si teniu set, però no podeu consumir refrescs a dins de classe.

Tampoc no és permès el consum de begudes energètiques en hores lectives, així com tampoc en sortides, excursions o activitats complementàries.

Recordeu, també, que és prohibit de menjar xiclet en hores lectives.

L'incompliment de les normes pot suposar una sanció.

SINÒNIMS

A la pàgina 70 del llibre tenim un poema fet a partir de dues paraules sinònimes: cama / pota. El llibre ens explica que la “cama” és dels humans i la “pota” dels animals o dels mobles.

Cerca dues paraules sinònimes i fes les següents activitats:

a) Sinònim 1: _____

Significat: _____

_____

b) Sinònim 2: _____

Significat: _____

_____

I ara escriu un poema usant aquestes dues paraules. Si vols pots usar part de la definició per fer-lo.

_____

_____

_____

_____

_____

_____